

INTERJÚ

Drótok a falban, antennák a háztetőn – Papp András a kábeltelevízió kezdeteiről 4.

REPORT

Műemlékvédelem forintmilliárdokkal és lelkes civilekkel 6.

GAZDASÁG

Csúcs az IT-szektor – az informatikus nem kockafej, hanem kreatív 7.

Kérdéses magyar jövő Balázsfalván

Böjte Csaba árváinak a református presbiterek miatt kellett elhagyniuk a várost

FOTÓ: SZUCHER ERVIN

Balázsfalva madártávlatból. Habár a román városvezetés napjainkban jóindulatúan viszonyul közösségünkhöz, a helyi magyarság jövője kérdéses

Balázsfalva évszázadok óta a román önszerveződés erdélyi bölcsője volt, ahol a magyarság már Trianon előtt kisebbségben élt. De nem annyira, hogy ne működtethetett volna iskolát és kulturális intézményeket. A magyar iskola a Ceaușescu-rendszerben szűnt meg, a ma-

gyar oktatás a rendszerváltás után épült le. A kisváros magyar közösségére az RMDSZ csúcsvezetősége nem figyelt, ugyanakkor a református gyülekezet helyi vezetősége is hozzájárult a gyors leépüléshez azzal, hogy elűzte a városkából Böjte Csaba árváit.

10.

MAKKRAY
JÓZSEF

VEZÉRCIKK

Román oktatás újrátöltve

Erdélyi magyar gyerek számára hosszú évtizedek óta a legnagyobb kihívás a román nyelv elsajátítása. Aki nem vegyes környezetben él, hogy az utcán játszva kisgyerekként elsajátítsa az alapvető román szavakat, annak az iskolai oktatás sok jót nem ígér. Elemi osztályokban a tanító nénivel megteremthető az alap, az igazi törés azonban ötödiktől jön, mert a román tankönyv nagyságrenddel nehezebb, mint a negyedikes. Még úgy is, hogy tavalytól a nemzeti kisebbségek számára könnyített oktatási programot hagyott jóvá a minisztérium. Amíg az új program kifut, még hosszú évekre van szükség, hiszen a most hatodikos diákok nemzedéke fog először „könnyí-

tett” román nyelvből érettségizni hat év múlva. Mondhatnánk, hogy sokévi huzavona és meddő viták után végül sikerült a magyar gyerekek számára barátságosabb és befogadóbb módszer szerint kidolgozni a román oktatást, amely vélhetően előbb-utóbb meghozza a gyümölcsét.

Mit tesz erre a tanügyminiszter? Egy átgondolatlan tanügyi törvénymódosítással a feje tetejére állítja a jó irányba elindult rendszert, és megpróbálja lenullázni mindazt, amit az elmúlt évtizedben a magyar oktatás kínkeservesen kialakított. Azon túl, hogy nem lehet kalapból Erdély-szerte bűvészmutatványként előrángatni sok száz románszakos tanárt, a többségében ro-

mán anyanyelvű pedagógusok nem tudnának mit kezdeni az új feladattal. Egyrészt nem erre kaptak egyetemi felkészítést, másrészt, ha pozitívan is állnak hozzá, a magyar nyelv ismerete nélkül az előkészítő vagy első gyerekekkel nem tudják megértetni magukat. Az elemistáknak az új módszer hatalmas stresszt okoz, és tovább növeli a román nyelvtől való félelmet, amit iskolai évei alatt sok magyar gyerek eleve büntetésként él meg.

Hosszan lehetne azon gondolkodni, hogy mennyi összetevője lehet egy nyelv helyes elsajátításának. A legjobb ösztönzés nyilván az, ha a gyerek szívesen tanulja. A román politikum és a közélet azonban mindent elköve-

tett azért, hogy ez ne így legyen. Hogy a magyar gyerekek is Creangă és más korabeli román szerzők archaikus, a mai nyelvzetben érthetetlen szövegeit magolják be, amiből semmit nem értenek, de megtanulják. Ebből nem lesz kommunikációs szintű román nyelvtudás, ezt Bukarestben is tudják, de arra mégiscsak jó, hogy folyamatosan megálázzák vele a magyar gyerekeket és szüleiket.

Ahogy most legutóbb Valentin Popa tanügyminiszter tette, akinek rendelete a két világháború közötti oktatásra emlékeztet, amikor sok magyar településre színromán tanítót küldtek. Akik aztán ütötték-verték a „buta” magyar gyerekeket.